



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 159/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021 a jeho uzneseniu zo 17. decembra 2021 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 105/2021 a jeho uzneseniu z 11. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. januára 2022 domáha preskúmania postupu Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021, v ktorom sa rozhodovalo o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021 mal porušiť jeho práva na obhajobu tým, že porušil kontradiktórnosť konania a zásadu rovnosti zbraní tým, že „*sudca pre prípravné konanie nebral ohľad na fakt, že mi zo strany Okresnej prokuratúry nebolo doručené písomné vyrozumienie respektíve odôvodnenie a tým pádom som bol na výsluchu znevýhodnený lebo som nevedel proti čomu sa mám brániť.*“. K náprave nedošlo ani v sťažnostnom konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý „*mi moju sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.*“.

2. Ústavný súd vlastným zistením zistil nasledujúci skutkový a právny stav veci. Prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava IV podal 8. decembra 2021 na okresnom súde obžalobu na sťažovateľa pre pokračovací zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon účinného v čase skutku. Sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 3 Tp 56/2021 z 25. septembra 2021 vzatý do preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom väzba sťažovateľovi začala plynúť 23. septembra 2021. Okresný súd uznesením č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 rozhodol tak, že podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s § 79 ods. 3 Trestného poriadku dôvody preventívnej väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku trvajú nezmenené naďalej aj po podaní obžaloby, sťažovateľ sa ponecháva vo väzbe a jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu súd zamietla. V ďalšom okresný súd nenahradil väzbu sťažovateľa ani jeho písomným sľubom [podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] a ani dohľadom probačného a mediačného úradníka [podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Krajský súd uznesením č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 ako nedôvodnú.

3. Z obsahu námietok sťažovateľa vyplýva, že videl porušenie svojho práva na obhajobu, ktoré v podmienkach väzby/väzobného konania spadá pod ochranu čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v tom, že ešte v prípravnom konaní podal žiadosť o prepustenie z väzby, ktorej prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava IV nevyhovel, pričom o dôvodoch, ktoré ho k tomu viedli, sa nedozvedel a taktiež o nich nebol informovaný vo veci konajúcim okresným súdom, ktorý týmto postupom mal porušiť kontradiktórnosť konania a princíp rovnosti zbraní, a tým aj porušiť jeho právo na obhajobu (ktoré je v podmienkach väzobného konania pokryté čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy). K náprave tohto stavu nedošlo ani v sťažnostnom konaní pred krajským súdom, ktorý uznesením č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022 zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 ako nedôvodnú

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré malo spočívať v porušení princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní v postupe okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021 pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktorej okresný súd uznesením č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 nevyhovel, a k náprave nedošlo ani v sťažnostnom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 3 Tos 105/2021 a jeho uznesením z 11. januára 2022. Úlohou ústavného súdu bude v rámci ústavného prieskumu uznesenia krajského súdu č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022 preskúmať iba spôsob vysporiadania sa krajského súdu s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021 s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti zbraní s tým, že sám sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nežiadal o preskúmanie vecných dôvodov preventívnej väzby, ako ich ustálil krajský súd vo svojom uznesení č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022.

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 65/2021 a jeho uznesením zo 17. decembra 2021:

6. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

7. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 riadny opravný prostriedok, a to sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy, v dôsledku čoho ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu nedostatku právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022:

9. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 36/2020, IV. ÚS 462/2020, IV. ÚS 176/2021, IV. ÚS 237/2021) vyplýva, že na konanie

o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, I. ÚS 100/04, III. ÚS 199/05, II. ÚS 185/2016). V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018).

10. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

12. Krajský súd vo svojom uznesení z 11. januára 2022 k obsahu sťažovateľom vznesenej námietky uviedol: „*primárne predmetom prejednávania súdom po podaní obžaloby bola skutočnosť, či dôvody väzby trvajú i naďalej po podaní obžaloby, pričom podľa ustálenej súdnej praxe : Ak súd rozhoduje o väzbe postupom podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku, je takýmto rozhodnutím aj rozhodnutie o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby. Teda jedná o iný režim konania ako tomu je pri žiadosti posudzovanej podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Teda žiadne práva obvineného porušené neboli, pretože spolu s termínom výsluchu na deň 17.12.2021 mu bola doručená aj obžaloba a aj výzva podľa § 240 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku a teda vedel čo bude predmetom konania.*“

13. Zo stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2013 (rozhodnutie 10, bod II) vyplýva, že ak súd rozhoduje o väzbe po podaní obžaloby v zmysle § 238 ods. 3 Trestného poriadku, teda postupom podľa § 76 ods. 3 alebo ods. 4 Trestného poriadku, je takýmto rozhodnutím aj rozhodnutie o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby [§ 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. V takom prípade súd už nemusí rozhodovať o ponechaní obvineného vo väzbe [§ 72 ods. 1 písm. e) Trestného

poriadku], alternatívne o jeho prepustení z väzby bez predchádzajúcej žiadosti obvineného [§ 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku].

14. V kontexte vymedzených východísk a s prihliadnutím na okolnosti veci ústavný súd konštatuje, že krajský súd postupoval ústavne konformne, keď svojím uznesením č. k. 3 Tos 105/2021 z 11. januára 2022 zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 T 65/2021-555 zo 17. decembra 2021 s odôvodnením vyplývajúcim z bodu 11 tohto uznesenia. Je nepochybné, že predmetné uznesenie okresného súdu obsahuje výrok o tom, že sa sťažovateľ ponecháva vo väzbe po podaní obžaloby (§ 238 ods. 4 Trestného poriadku), ako aj výrok o tom, že jeho žiadosť o prepustenie z väzby sa zamietá (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku). Je potrebné konštatovať, že v okolnostiach sťažovateľovej veci (teda za súbežného podania žiadosti o prepustenie z väzby a podanej obžaloby), vychádzajúc zo stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2013, bolo postačujúcim, aby okresný súd rozhodol buď postupom podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku, o ktorom bol povinný konať *ex officio*, a zároveň rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (k čomu aj došlo), alebo stačilo rozhodnúť len o žiadosti o prepustenie z väzby. Z toho vyplýva nadštandard obsahu rozhodnutia okresného súdu, čo nemôže predstavovať zásah do základných práv sťažovateľa. Zároveň (z hľadiska materiálnej interpretácie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v časti týkajúcej sa kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní) platí, že sťažovateľ bol informovaný o predmete verejného zasadnutia a bola mu bola doručená obžaloba prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava IV. S uvedeným zároveň súvisí okolnosť, že oboznámenie sa sťažovateľa s vyjadrením prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava IV k jeho žiadosti o prepustenie z väzby (ktoré bolo zrejmé ako negatívne na verejnom zasadnutí, keďže prokurátor sťažovateľa z väzby ešte v prípravnom konaní sám neprepustil) nemá sťažovateľom predpokladaný materiálny význam. Sťažovateľ si situáciu, ktorá nastala, zamieňa so situáciou podania návrhu prokurátora na vzatie do väzby alebo na predĺženie lehoty väzby, ku ktorej sa musí mať možnosť vyjadriť ako k návrhu podanému v jeho neprospech. V tomto prípade však (naopak) návrh (žiadosť o prepustenie z väzby) podal samotný sťažovateľ a keďže mu prokurátor nevyhovel, postúpil ho súdu (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku) spolu s podanou obžalobou, čoho odrazom je rozhodovanie súdu v situácii predpokladanej stanoviskom prezentovaným v predchádzajúcom bode tohto odôvodnenia. Proti rozhodnutiu súdu mali sťažovateľ aj prokurátor právo podať sťažnosť, čo sťažovateľ aj využil, a rozhodol o nej nadriadený súd, čím sú v súhrne takého postupu v súlade so zákonom splnené požiadavky kontradiktórnosti a rovnosti strán v potrebnom rozsahu.

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

16. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť,

že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

17. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadosťam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

19. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a sťažovateľom uplatnenému nároku na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel, keďže by ustanovenie právneho zástupcu na rozhodnutí ústavného súdu vecne nemohlo nič zmeniť. Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku I uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu